

فی ۲۸ شوال سنہ ۳۲۶ و فی ۱۰ تشرین ثانی سنہ ۳۲۴

جمعیت علمیہ اسلامیہ نیک ناشر افکاریدر

مدیر، سنول

محمد فطین

سر محرر

فاتح مجیز درس عام لرنڈن

مصطفیٰ صبری

صاحب امتیاز

فاتح مجیز درس عام لرنڈن

شہری احمد افندی

متمدرجات

ادبیات	دین اسلامہ ہدف مناقشہ اولان مسائل . مصطفیٰ صبری
نعت شریف و قطعات	فضیلت حسین حازم
چپر چپر جوار بندہ ع . طائف	ترقی خلیل ادیب
نکوش شاہ عجم حسنی	سیاست شرعیہ ابن حازم فرید
اجتماعیات	عروۃ الوثقی محمد علی
فس و قالیات مصطفیٰ صبری	تدریسات و مدارس فطین
سیاست	مدانہ سید
شرق بحرانی و اسباب حقیقہ سی	

نسخہ سی ۵۰ پارہ در

ممالک اجنبیہ ایچون	ابونہ اجرتی	استانبول ایچون
۱۸ فرانک	ولایات ایچون	برسنہ لک ۷۵ غروش
۹۰	۸۵ غروش	انی آیلنی ۴۰
۵	۴۵	

درج ابدلیان اوراق اعادہ اولتماز

قارڈلر مرزہ :

اکثر مقالانہ آیات کریمہ و احادیث نبویہ درج ایدلش بولندینی نظر اعتبارہ آلہ ورق رعایت سز لکدہ بولنلما سی
رجا اولتور .

دینی ، ادبی ، سیاسی ، فنی بازار ایتسی کوئٹری نشر اولئور هفتہ لك غز تہ دہ

دین اسلامده هدف مناقشه اولان مسائل

(التنبی نسخه منرد مابعد)

بورایه قدر سرد و ابرادینه لزوم کورد بکمز مقدمات آرتق ختام بولمشدر . بوندن صکره مقصود و موعوده شروع ایدیوروز .

اول امرده موضوع بحثمز اوله حق مسائل [که سرلوحه منی تشکیل ایدن عنوان آلتنده یازدیمز مقاله لك برنجیسندره تعداد ایداشدی] حقنده مطامح نظر منز یالکمز تعلیمات عقلیه جهتی اوله جقدی . یعنی مسائل مذکورده عائد اولان احکام شرعیه منزه منحصراً عقل و حکمتله توافقی جهتی تشریح و ایضاح ایدیلورک

بومسئله لک مسند بولندینی ادله شرعیه و نقلیه دن بحث ایدیلیمه جک ایدی . چونکه مسائل مذکورده قارشو افکار حاضره ، برقسی [طوغریدن طوغری مسلمانلر] بونلری اسلام کی عقل و حکمتی استنباع ایدن بر دین عالینک احکام فاضله سندن اولتی اوزره قبول و تقدیس ایلمک و دیگر قسمی ایسه مسلمانلقد موجود اولان بوکی احکام قوانین اجنباعیه بشریه ایله اختلافی سوز کوتور بر برحاله اولدیفته قائل و یاخود قسماً مائل بولنق اوزره آنجق ایکی به آریله بیله جکئی ظن ایدیوردق . بناءً علیه بومسئله و ثائق شرعیه سندن بحثه هیچ حاجت مس اتمز ؛ چونکه بوجمت معلومدر ، مسلمدر دیوردق . حال بوکه شمعی بوجمت حقنده ده ولو اجلاً بیان معلوماته مجبوریت ، بر مجبوریت ایله حس

نافظه ، هانگی مدی قاج الف مقداری چکدیکنه
واریخچه به قدر حافظه زنده طاشیوب کتیردیلر . والحاله
هنده المزده بولان مصحفلر حفاظتک محفوظاتیلر تصحیح
اولنور . بوشرف هنوز دنیانک هیچ برکتانه نصیب
اولماه شدر .

علمای اسلام کتاب الاهدن صوکره پیتمبرلرینک
بتون اقوال وافعال جلیله سنی ده ضبط خصوصنده
محرالعقول براعتا کو ستردیلر . پیتمبر مزاندمن صلی الله
علیه وسلم ناصل او طور دی ، ناصل یورودی ناصل
یاندی ، ناصل او بودی ، ناصل آلدی ، ناصل صاندی ،
نمبیدی ، نه ایچدی ، نه کیندی ، نه سوبلدی والحاصل
مدت عمرنده نه بایدی ایسه همان جمله سنی ، دفتلرینه
دکلده یته حافظه لرینه قید ونقش ایتدن صوکره هرکس
کور دیککی ، ایشدیککی شرائط مخصوصه وروایح حازر بولان
ذوات موثوقیه حریف آسویابوب آکلاته رق وحق (جاء)
برنده (انی) کبی معناه بر بردن فرقی اولمان ایکی کله
آرمسده بیلر بنوع ترددی واریایسه اولدی صافله یوب
سوبله یوک و او آدمه تحمل حدیثه اهلی اولانلردن
ملاق اولدی ذواته تودیع کیفیت ایلهرک وهلم جرا بزم
ایله احکام شرعیه مزک منبع فیضانی اولان بی ذیشانمز
آرمسده اوله علی العاده تاریخ صحیفه لر کی کاغددن
دکلده علم ایله ، تقوی ایله ، حیت ایله ، معادات ایله ،
عقله ، احراانه ، فسادکارانه بر همت وجدیتله مزین
اولان دماغلردن متشکل برسلسله توسط تأسیس ایتدیلر
وبوصورتله تاریخ دین اسلامک دکل صحیفه سی عادتاسطرری
برسطری حیات اولدی . مثلا کتب احادیثدن هر هانکی بر
دانه سنی الکنز : السه کز حدیثانلان عن فلان عن فلان الی آخره
طرزنده تصادف ایده جککز تدقیقاته نظراً کندیکزی
شهودیه ، مزکیلرله برحکمه فوق العاده ظن ایدرسکز .
علماء اسلام بر حدیث شریفی اخذ وتاتی ایچون
بر آیلق بوله کیتدیلر ، وبتون بوجهل احادیث احوالی ،
علما و اخلاقا درجه موثوقیتلری تدقیق ایتسک اوزره

ایدیوروز . چونکه بوکون آکلامه باشلانو زکه مسائل
مذکورہ اساس دین اسلامده موجود اولدینی حالده
بونلر علمانک موضوعاتندن اوله رق اورتبه آیلمش
واو صورتله مسلمانلرک دوش قبولنه تحمیل ایدیلمش
اولق فکری کیزی ، کیزی طاشییان اوچجی بر قسم
خلق ده موجوددر . بز بوله بر فکری ایکی نقطه نظر دن
شایان حیرت و غررت بولیوروز .

برنجیسی : بونلرک دین اسلام حقتده وجدانلرینه
قارشی هیچ بر فکر صمیمانه طاشادقلری حالده اودرلو
بر فکر پرورده ایدیور کورینه رک [ان الله لایقبض العلم
اتزاعا یتزعه من العباد ولكن یقبض العلم بقبض العلماء]
سر جلیلی اوزره علمای دینی چوروتک صورتله دینی
بالطالامق ایسته دکلرینی وبویوزدن بردست عدلونک دین
اسلامه طوغری بر مهارت خانانه ایله اوزاندیقی حس
ایتمش اولیوروز .

ایکنجیسی : اخیراً کشف ایتدیکمز فکر مذکور
شاید براهان اوزرینه دکلده صفوت وصمیمیت اوزرینه
مبتنی ایسه بوسفرده علماء اسلام حقتده روا کورولن
شو اعتماد سزله منشأ اوله بیلیمک ایچون وجودی اقتضا
ایدن غفلت وجهانک اغلانجق قدر همق ومظم اولسی
لازم کله چکنی تأمل ایدیوروز . هرشیدن خبر ورمک ،
هرهانکی برحق وحقیقتک ظهورینه زماندن ، مکاندن
هردرلو یمد ومسافه نک حیلواتی حکمز براقی ایستین
بوله برزمانده علمای اسلامیه نک مسلکلی ، مرتبه
موثوقیتلری حقتده بر فکر صحیح استحصال ایدمک
قدر معلوماندن محروم آدملر ، هم ده عالم کجین آدملر
بولسون . چوق شی ...

او علمای اسلامیه که احکام دینییه بی ضبط
واتقان خصوصنده ابراز ایتدیکری خدمات ومساعی
خیر بخشایی جهان مدینتک ایستانتیق دفتلری ، طبع
ماکنه لر ، غراموفون پیلاقلری ابراز ایدمدی .
اونلر ، مسلمانلرک کتابی اولان قرآن کریمک حرفته
نقطه سته ، حرکه سته ، پیغمبر مزین افسندمزک شیوه

بر حال اشکاله ایصال ایامشدر . بوقاریشقیق ایچند
بعضاً قیود رسمیدن [اوده موجود ایسه] استمداد
ایدلیدی واقع ایسهده رسمیاتکده برنوع تأثیر خارجی
سیاسی حائله بولندیقی کیم تأمین ایده یلیر ؟

زمان و مکان جهته کوزمنک اؤکده عدولنه حق
درجهده بزه یقین اولان بر طاقم وقایع داخلیمز وارد که
صورت وقوی حقنده تشعب ایدن روایاتک صحیح
وسعی حالا نظر مزده حتما تعین ایده مه مشدر . بر ملک
حقنده کدری و ثانی تاریخیمسی بومر کزده اولنجه مالک
مقابله یک یکدیکری حقنده کی تاریخلرنی قیاس ایله
آکلاما ایدر .

بونکه برابر ضبط حقایق خصوصند . تاریخک مسلک
عجز نمودنی شوندن آکلامالی که بعضاً بر محاکمه عائد بر
وقته یک کرداد اختلاف آره سده حقیقته اطلاع ایچون ،
کوبانی طرفاق رجحانیه ، و قهیه اوزاقدن باقان ممالک
اجزیه تاریخلریله استدلال اوانو .

ایشته تاریخک وقو عائدن مقتبس اولمی ، وقو عاتک
صورت تاقی سه کوره حقیقی نه درجه لره قدر اعلام ویا
اهام ایدلیدیکی دوشونمک مقضای بصیرتدر . دین اسلام
ایله علماء اعلامنه باقنکه که بوکی تلقیبات مختلفه دن قورقدقلری
ایچون احادیث شریفهده نقل بالمعنی جائز اولوب اولمامنی
بیوک بر مسئله حائله موقع بحث و تذکره وضع ایشلر
وعدم جواز قتل اولانلرک نقاط استدلالندن برنیده :
(نضر الله امرأ سمع منشأ بلفه کاسمه قرب مبلغ اوعی
من سامع) حدیث شریفی تشکیل ایشلدر .

فی الحقیقه وقایع یالان سهوله دیک ایچون اوندن
اقتباس ایدیلن معاینه طوغری اوایی لازم کلیر .
فقط وقایع عین زمانده نه قدر اولسه دیلر لکه ده متصف
اولدینی جهته بالائی سهوله مکه برابر طوغری بیده یک
فصیح بر صورتده تکام ایده من . فقط باقنر ! احادیث
شریفه روانشک ، همده ساده اولیه ناموس وحیت سوبله

مستقل برنی ، بلکه ایکی فن وضع و تدوین ایشلدر .
چونکه اولاً اصول حدیث نامنی وردیکمز علمده کوریلن
تقسیمات احادیث هان یکاه روای اعتباریه حصوله گلش
اولدینی کی علم احوال الرواة نامیه بوندن باشقه باشلیجه
بر علمدها وارد که بوعلم علم الحدیث دکلده عادنا علم
المحدثین عدولنه شایندر . فقط وقایع مالک بر سحلی
مثابه سنده بوان ان علم تاریخک موثوقیتی تأمینا یانی بائنده
موضوع ومدون بر علم المورخین واریدر ؟

تاریخی ، راست کن بر آدم یازیبور ، و تصادفا
بکندریبور . بومورخک ، حیاتی مشوش ، ترجمه حالی
بولانیق اولوق اثرینک مقبولته مانع اولیور . یالکز
یازدینی شیلرک محاکات تاریخیمسینه باقلمیور . کندیمی
ناسل آدم اولورسه اولسون . حال بو که راوی حدیث
بویه میدری ؟ اونک احوالی تماماً مضبوط اوله جق ، حیاتی
هر درلو شایلردن مصفا بوانه جق .

مثابه مناقشه اولماق قاعده سه استناداً کوچک
مقیاسده بر نمونه عرض ایدیم : سابق میزان صاحبی
مراد یک مقدم بر تاریخ عمومی یازمش بو کتانی آز
چوق رغبت واعتبار قازانمش اولدینی حالده اخیراً مراد
بلک کندنی تاریخ حیاتی بر چوق تنقیداته و چار اولمشدر .
حال بو که عین تنقیداته معروض اولان بر آدمک عالم علم
اسلامده نک بر حدیث روایتنه صلاحیتی اولدینی نظر
دقت و عبرته آلتیق لازمدر .

برده تاریخک وقایعدن مقتبس اولمی نهایت درجهده
صاغلاماقی موجب اوله جق کی کورینور ایسهده تاریخ
صحیفه لرینه کچمک لیاقتی حائز اولان وقایع مهمه دن
اکثری مورخک کوزی اوکونده جریان ایتمه مش و بلکه
برخیلیمی ماهیتی اقتصادیه برده کبان آرقه سنده ایقاع
ایدلش شیلر اولدیفندن صور متخالفه و بلکه متناقضهده
ضبط ایدلیدیکی کی هر مورخک ذات و محیط اعتباریه بیک
درلو تأثیرات خارجیه به انبیا عدن کندینی آله مادی
کوریه مکهده اولمی تخالف مذکور ایچندن چبقلامیه جق

صحیفه لرطولوسی ترجمه خالرخانی باز دبلر، مجلدات جسمه نی حادی
اولان اسلام الغایه فی معرفه الصحابه والاصابه فی تمیز الصحابه
والاستیعاب فی معرفه الاصحاح ل هانکی همنله وجوده کلدی؟
بتون بوهمنلر، بوغیرنلر نیچون ایدی؟ طولایسیله احکام
اسلامیه بی محافظه ایچون دکلی؟ تاریخک مهد تکاملی
عد اولان اوروپا وبالخاصه المانیاتاریخلرندن بردانه
کوستریله نیلرمی؟ که یک اوچوز سنه دکلده حتی اوچوز
سنه اول کنج برعصرک برقومی، بتون افرادیله
طایفیدیرسون.

ایشته محض احکام اسلامیه بی، تغییردن، ایجریسته
بیانچی موضوعات وبدعیات قاربشمقندن محافظه مقصدیله
علمای اعلاک هر مشکلی اقحام ایدرمک، اک اوزاق
وسائل اهتمامه قدر توسل ایدرمک صرف ایتدکری او،
همت بلندانه اوخدمت خدایسندنانه دن صکره بودینده
ضایعات وجودینه احتمال ویرمک ویاخود علماسنه
اعنادسزاقی کوسترتمک یک عیب، یک کناه اولور
علمایک حفظ احکام دینیه خصوصده ابراز ایتدکری
اویوک همتلرندن، اوعالی خدمتلرندن خبردار اوله جق
قدر دخی معارف اسلامیه ایله مناسبت پیدا ایده منلرک
بنه اوعلمایه قارش بررض استخفاف آلملری جهلک
درکه مکعبه بنه برنونه اولق لازم کله جکی کی- یوقاریده
عرض ایتدیکم وجهله بر دسیسه اهانشکارانه به مستند
دکله - طری کرپوه هلاک دوشن بر آدمک، کندیسنه
اوزانیرلان دست تخلصه یایشتم خصوصده تردد
کوسترمسی آ کدیرر.

شوراییده سوله مندن سوزیمزه ختام ویریملم که
منقب عالیه لرندن برنبذه اچالیه بی مقاله مز ی طولدر برقه
کفایت ایدرمک مقدمه کلامزده شروعنه اوزندیکمز
مقصوده بر اقامتش اولان علما ایله مرادمز- سلسله
بیاناترک صورت انطباقندن دخی آکلاشیله جفی اوزره-
«خیر القرون قرنی ثم الذین یلونهم ثم الذین یلونهم»
حدیث شریفه ماصدق اولان صدر اسلامله تابعین وتبع

دکلده [۱] محض الله قورقوسیله یالان سوله میه جک
آدملرندن انتخابی حقنده کی شرائط مشکایسندنانه سایه سنده
یالان احتمالی بر طرف ایدلمش وبوصورتله احادیث
مأخذلری، یالان سوله میه مکده وقوعات قدر متین وجدی
وقط طوغری بی حرفیا سوله مک خصوصنده ده
وقوعاتک گرفتار اولدیفی قید ابکیتمدن تماماً وکلا
آزاده برحاله بولنشلدرد. برکره اسلامده بوماخذ
مخصوص ومؤمنندن زیاده کفت وکری تاریخی به قابلیمق
سینه سیله درکه شیعیت کی برفرقه عظمی حصوله کلشدر،
وقوعاتک، حقایق لایق اولدقوری اسان فصاحتله
اکلاشه مادنی توضیح مقصدیله هم ده حد ذاتده شایان
ایضاح بر- سوله اولق- سیتله شورا جقده بر مثال ذکر
ایدیم: فخرالدین رازی سوره (ق) تفسیرنده معجزات
عالیه نبویه دن اولان الشقاق قر مسئله سی، حادثه بی
مشاهده ایدن اصحاب کرامدن متسلسلا رواه صدق سمات
واسطه سیله منقول اولدیفندن ترجمه مجزوم و متیقن
ایسده شبودی هموی اولق لازم کن بو حادثه بی دنیاک
اقتدار سازمسنده بولان انسانلر نیچون تاریخلرینه قید
ایتمدیلر؟ طرزنده برسوال اراد ایتدکن صکره بوکا،
ظایت بسیط اوله رق شو جوانی ویرمشد:

حادثه بی، اسباب معده سندن خبردار اولمیه رق
اوزاقدن بالتصادف مشاهده ایدن بونی برخسوف جزئی به
حل ایدرمه بناء علیه شایان اهمیت کورمز.

شمدی کللم: علماء دین، حماء شرع مبین بیغمبرمز
اقدمز حضرتلرنیک بتون اقوال وافعالی- بیان
ایتدیکمز وجهله- ضبط ایتمکله ده قالمیوب بواعتتالرینه
اصحاب کرام حقنده دخی تعمیم ایدرمک اونلرک احوالی ده
بر نمونه امتثال واستدلال اولق اوزره ضبط وتدقیقه
چالیشدیلر. برعصرک خطه اسلامیه سنه دوشن انسانلرک
هان بتون آحادوافادینه واریجیه قدری بالکنز اسملرنی دکل

[۱] ذاتاً بقیه هر خصوصده الله قورقوسیله مؤید اولیان
ناموس وحیت تماماً شایان اعتماد دکلدرد.

بيان صددنده و آنجق مكارم اخلاقى تميم ايجون بمش اولندم ، سيورمشلردر .

جناب ذوالجلاله (واكم املى خلق عظيم) نظم سياديسيله رسول ذیشانك - وادئ شده - بك سيوك بر فضيلت خلقيه ايله مفلور اولدقلىنى مع القسم بيان سيورمشلردر .

ايشته دين جليل محمدى ؛ بتون سعادات سرمديهي كافله بولنان احكام عاليه سيله مكارم اخلاقك تميم وائمانه خدمت ايلر . دانت اخلاق اجزاي طيلته سربان ايتمش ، هيئت اجتماعي لرينك شيراره انتظامي بوزولش اقوام و ملل مياننده نير فضيلتك نشر انواريله طباع ائمه متركز ظلام - سيئاتي ازاله يه جاشير . دائما ملكات فاضلهك رزائل شيطانيه قابليتى تايمين ايدجك مسالك جاييله ارشاد ايدر .

سعه حال ، اعمار بلاد ، موست و تمدن ، حفظ صحت حيات انجق نفوس بشريهك محاسن اخلاق ، مأثر فضيلت و عرفان ايله متحلي بولنلريله حصول پذير اوله جئنى ، عكمي حائنده اخلاق رديه انتشار ايده ايد هئ اجتماعي ك بيله شدتلى بر ترزلز اخلاقى به اوضا يوبنده كونك برنده سقوط ايدورمى ملحوظ و محتمل بولندينى تبين ايدر .

ذانا بو بر حقيقت مساعدهك طبائع بشريه حساس ، خلقا يكديركيله اشتلاف ايدوبده اتحاد ارواح حاصل اولمزه آمال مختلفه ي اجرايه مروض بولنان اشباح بالطبع يكديركيله چار بيشير . كوجى يئديكى قدر - حق ، باطل نه اولورسه اولسون - آمالكك اجرا سنه مالمعت ايدنلري ازمك ايستر . حق بو فساد اخلاق سيدهسي انسانلري بر درجه يه كتيوركه ساكن اولدقلى او لطيف ممووره فسيحه لر بيله باشلرين طار كابر ؛ زندان كسيلير . ترك دياره مجبوريت حسنى بيله اوياديرر .

اذالم تسع اخلاق قوم
تضييق بهم فسيحات البلاد

تايمين دورلنده بيشه ن محدثين و مجتهدين كرام حضرا سندن بانسلايه رقى بو اثر كالى تمقيب ايدن اسلاف كز بندن عبارت اولوب يقين زمانلرده بو جبل متين مساعى يي كوشه تورك دين اسلام خفنده بيلمه مراك ايله اطاله ايدبان السنه مطاعنه جسارت ويردري علما محيط مباهايمزدن خارجدر . موكره هله بز ، كنديمزى ، اويله محفل احتفالك صفه نالنده بيله ير آرامق كستاخلفندن تيره ايدرز .

مصطفى صبرى

فضيلت

فضيلت ؛ برنير تابان هدايت دركه لمعات حيات بخشامى تماس ايتديكي صفحات قلوبى پيرايه دار مكارم ايلر .

فضيلت ؛ برسروش ناز پرور ملاحظه دركه سيماي تابنده سنده مندمج محاسن بدعيه عطف نگاه دقت ايدنلري آنجق ملكاه ادالر ، عارفانه ، ادبانه نياز لرله شبتان وصانه قبول ايلر .

فضيلت ؛ بر نسيم فيض آور جندركه نسيمات اسجارى يالكنز فردوس قدسيده هوب ايدر ؛ كهواره ادبستانده اويويان ازاره لطيفيه مروحه جنبان اولور .

فضيلت ؛ بر جند علوى خصلتدر كه توجه ايدديكي قلاع عكمه يي شمشير قهر و شدتله دكل مفتاح عدالت و مسالته فتح و تسخير ايلر .

فضيلت بر حاكم معالى شيمدر كه دائما (الحق احق ان يتبع) دستور قويمه توفيق حركت ايدر ؛ حق و عدالتى صيانت ، باطل و اعتسافى رد و تشكيل جهنمه كيدر .

نه حاجت ، بدرقه شهراه هدايت ، مبالغ خصائل انسانيت ، رسول معالى منقبت افندمن بيله حكمت بعثتى